

**ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»
*Кафедра фізики і методики викладання***

Бойчук В.М., Яблонь Л.С.

**Методичні рекомендації
з проходження
навчально-ознайомчої практики у
зкладах освіти**

**для студентів ОР «бакалавр»
спеціальності 014.08 Середня освіта (фізика)**

**Івано-Франківськ
2020**

Навчально-ознайомча практика у закладах освіти для студентів рівня «бакалавр» спеціальності середня освіта (фізика) фізико-технічного факультету ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» є складовою частиною підготовки випускників до діяльності вчителя. Вона відіграє важливу роль ознайомлення студентів з своєю майбутньою професійною діяльністю. У відповідності до освітньої програми та навчального плану передбачено, що навчально-ознайомчу практику у закладах освіти проходять студенти II року навчання протягом двох тижнів з відривом від навчання у школах Івано-Франківська, що визначаються як бази проходження практики. Студенти закріплюються за керівниками-методистами від факультету та вчителями-предметниками шкіл для можливості виконання завдань практики.

ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Теоретичними завданнями практики є:

- 1) з'ясування основних особливостей баз практики та їх правового статусу;
- 2) поглиблене вивчення їх структури, організації діяльності, форм і методів здійснення поставлених перед ними завдань;
- 3) застосування правових норм, що регулюють організацію і діяльність баз практики, а також норм, які вони застосовують у своїй діяльності;
- 4) на основі аналізу теоретичних підходів реалізації діяльності конкретних баз практики в звіті визначити пропозиції, які покликані удосконалити діяльність цих підрозділів.

До практичних завдань слід віднести:

- 1) під час проходження практики студент виконує доручення та завдання посадових осіб відповідної бази практики, пов'язані із виконанням функціональних обов'язків за фахом;
- 2) студент-практикант планує роботу та вивчає функціональні обов'язки посадових осіб бази практики, знайомиться із роботою цілого закладу освіти;
- 3) студент спостерігає за проведенням уроку вчителями у всіх класах середньої та старшої школи.

Основна мета проведення навчально-ознайомчої практики у закладах освіти полягає в ознайомленні здобувачів вищої освіти зі специфікою майбутньої професії, у формуванні первинних професійних умінь, навичок, компетентностей із дисциплін загальної та професійної підготовки безпосередньо у закладах освіти.

Реалізація мети та завдань забезпечується шляхом чіткої організації **навчально-ознайомчої практики у закладах освіти**, виконанням основних вимог як студентами-практикантами, так і викладачами.

У процесі практики студенти мають набути наступних компетентностей:

Загальних:

1. Навичок використання інформаційних і комунікаційних технологій.
2. Здатності мотивувати людей та рухатися до спільної мети, реалізовувати навички міжособистісної взаємодії.
3. Здатності бути критичним і самокритичним, дотримуватися професійних етичних зобов'язань.
4. Знати та розуміти предметну область і розуміти професійну діяльність.
5. Прагнути до збереження навколишнього середовища та застосовувати енергозберігаючі технології.
6. Здатності до аналізу та синтезу.

Предметних:

1. Здатності використовувати закони й принципи фізики у поєднанні із потрібними математичними інструментами для опису

природних явищ.

2. Здатності професійно орієнтуватися в сучасних проблемах фізики і новітніх фізичних методах досліджень і наукових технологій.

3. Здатності правильно використовувати набуті знання і навички у викладацькій діяльності та при роботі у науково-дослідних лабораторіях.

Фахових:

1. Здатності використовувати теоретичні і практичні знання в галузі різних методів опрацювання результатів досліджень, теоретичні і прикладні моделі наукових проблем і задач.

2. Здатності користуватися вивченими принципами методики для пояснення конкретних фізичних явищ; складати навчальні та календарно-тематичні плани, проводити навчальні заняття з фізики та астрономії у середній школі.

Інноваційних:

1. Здатності вільно володіти розділами фізики, необхідними для розв'язання науково-інноваційних задач і використовувати результати наукових досліджень та педагогічних досягнень в інноваційній та інноваційно-педагогічній діяльності.

2. Здатності визначати інновації в своїй науковій діяльності і здатність розробляти інноваційно-педагогічні проекти.

У результаті проходження навчально-ознайомчої практики у закладах освіти студенти повинні:

1. Знати та розуміти основні поняття, закони, теорії, загальну структуру, предмет і методи дослідження фізики та методики її

навчання; місце і зв'язки в системі наук, етапи розвитку.

2. Володіти методикою проведення сучасного фізичного експерименту, застосовувати всі його види в освітньому процесі з фізики.

3. Знати, розуміти і демонструвати здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання фізики для виконання освітньої програми в базовій середній школі.

4. Розв'язувати задачі різних рівнів складності курсів фізики в базовій середній школі, чітко й раціонально пояснює їх розв'язання учням.

5. Знати та розуміти зміст і особливості різних видів позакласної та позашкільної роботи з фізики, володіє сучасними методами й технологіями їх організації та проведення.

6. Володіти знаннями з основ безпеки життєдіяльності, безпечного використання обладнання кабінету фізики.

7. Знати та розуміти основи психолого-педагогічних теорій навчання, інноваційних технологій навчання, актуальних проблем розвитку педагогіки і методики навчання фізики та особливостей застосування сучасних інформаційно-освітніх технологій у професійній діяльності.

8. Знати загальні закономірності розвитку особистості, прояви особистісних якостей, вікові особливості учнів, психологію та основні закономірності сімейних відносин.

9. Усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України, самобутність її культури.

Перелік знань і вмінь може бути доповнений новими вимогами в залежності від особистості кожного учня і конкретних практичних

завдань, однак, основна мета практики залишається незмінною, оскільки її досягнення передбачає здобуття учнями нового цінного професійного досвіду.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Під час проходження практики студенти-практиканти повинні суворо дотримуватися правил охорони праці та протипожежної безпеки.

Етапи проходження практики:

I. Підготовчий

аналіз навчально-методичного забезпечення дисципліни;
ознайомлення з розкладом занять та дзвінків (*додатки 1-2*);
знайомство з вчителями, класом (*додаток 3*);
знайомство з документацією.

II. Основний

складання індивідуального плану роботи;
відвідування занять вчителів;
робота із класним керівником;

III. Завершальний

оформлення документації;
підготовка та здача звітів;
підведення підсумків практики.

**Під час навчально-ознайомчої практики у закладах освіти
студенти повинні
виконати наступні індивідуальні завдання:**

Навчально-методична робота спостерігача:

1. Скласти індивідуальний план роботи (*додаток 4*).
2. Оформити щоденник практики.
3. Відвідати заняття різних вчителів (не менше 5 занять), зробити аналіз 1 заняття (*додаток 6*).
4. Взяти участь у підготовці методичних матеріалів.
5. Оформити документи практики.

Програма практики затверджується на засіданні кафедри не пізніше, ніж за місяць до початку практики. Відповідальність за організацію, якість та результати практики несе завідувач кафедри. Перед початком **навчально-ознайомчої практики у закладах освіти** студент повинен ознайомитись з програмою практики та разом з керівником скласти календарний план проходження практики.

Критерії оцінювання практики

Після закінчення терміну **навчально-ознайомчої практики у закладах освіти** студент повинен скласти звіт про проходження практики, який розглядається та захищається на комісії, яку формує кафедра. Студенти подають звітні документи у вигляді:

щоденник практики із відповідними відмітками про виконання завдань практики та звітом про проходження практики, де розкривається зміст виконаної роботи, висловлюються побажання, пропозиції щодо

покращення умов, змісту проходження практики (оформлення звіту є обов'язковою умовою складання заліку з навчально-ознайомчої практики у закладах освіти);

Види оцінювання навчально-ознайомчої практики у закладах освіти:

- > поточне оцінювання діяльності студента під час практики;
- > оцінка звіту;
- > підсумковий контроль (залік).

Критерії оцінювання знань, умінь і навичок практикантів під час захисту звіту про проходження практики:

- > теоретична підготовка: знання предмету; володіння матеріалом під час проведення занять;
- > психолого-педагогічна майстерність: педагогічний такт; комунікабельність; неконфліктність тощо;
- > особистісні характеристики: дисциплінованість під час проходження практики; ініціативність; самостійність; професійна спрямованість;
- > оцінювання звітної документації: ведення щоденника; сценарій виховного заходу;
- > своєчасність подачі звітної документації.

Навчально-ознайомча практика у закладах освіти студентів оцінюється за всіма видами діяльності відповідно до розробленої системи балів.

Критерії оцінювання

№з/п	Зміст роботи, що оцінюється	Кількість балів
1	Відвідування комбінованих занять та лабораторних робіт	50
2	Відвідування виховного заходу	20
3	Оформлення документації, звіт	30
	Всього	100

Критерії оцінювання

Студент отримує оцінку **«відмінно»**, якщо його відповідь повна, розуміння матеріалу глибоке, основні вміння сформовані та засвоєні; виклад логічний, доказовий, висновки і узагальнення точні; відгук про проходження студентом практики позитивний; матеріали про проходження практики оформлені за встановленими вимогами.

Студент отримує оцінку **«добре»**, якщо його відповідь задовольняє зазначеним вимогам, але виклад недостатньо систематизований, окремі вміння недостатньо сформовані, у визначенні понять та узагальненнях наявні окремі неточності, які легко виправляються за допомогою відповідей на додаткові запитання викладача; відгук про проходження студентом практики позитивний; водночас наявні незначні зауваження щодо змісту і оформлення матеріалів про проходження практики.

Студент отримує оцінку **«задовільно»**, якщо його відповідь свідчить про розуміння основних питань програми практики, проте спостерігаються значні прогалини у знаннях; визначення понять

нечіткі, неточні, вміння сформовані недостатньо, висновки і узагальнення аргументовані слабо, у них наявні помилки, знання практиканта фрагментарні, неповні, спостерігається невміння працювати з документами; відгук про проходження практики студентом позитивний; недбало оформлені матеріали про проходження практики.

Студент отримує оцінку **«незадовільно»**, якщо його відгук про проходження практики негативний; на запитання членів комісії студент не дає правильних відповідей; програма фахової практики виконана не в повному обсязі.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для практики
90 - 100	A	зараховано
80 - 89	B	
70 - 79	C	
60 - 69	D	
50 - 59	E	
26 - 49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РОЗКЛАД ДЗВІНКІВ

класу

школи

Понеділок	Вівторок	Середа
Четвер	П'ятниця	Субота

РОЗКЛАД УРОКІВ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ

Понеділок	Вівторок	Середа
Четвер	П'ятниця	Субота

ПЛАН РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

№ з/п	Тема заняття	Дата проведення	Оцінка	Підпис класного керівника

СХЕМА АНАЛІЗУ НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ

1. Загальні відомості про навчальне заняття:

- тема навчального заняття, її зв'язок з попередніми і наступними, місце у відповідному розділі;
- форма, тип навчального заняття, його структура, відповідність темі та поставленій меті;
- рівень досягнення мети та отримані результати, умови, чинники, що сприяли цьому;
- сильні та слабкі сторони, досягнення, загальні враження.

2. Підготування викладача до організації навчального заняття: визначення структури, використання фахової та методичної літератури, підготування дидактичного та роздаткового матеріалу.

3. Постановка мети, завдань навчального заняття як кінцевого результату, необхідного для досягнення вчителем та учнями, створення в учнів установки на досягнення мети.

4. Відбір змісту навчального матеріалу, розвиток особистісного ставлення учнів до нього:

- раціональний відбір наукових знань, понять, фактів, що ляжуть в основу розвитку умінь, навичок учнів, їхнього соціального становлення, дальшого навчання;
- спрямованість змісту навчального матеріалу на розгляд проблем, соціально-значущих та актуальних для життя учнів, задоволення їхніх пізнавальних і особистісних потреб та інтересів;
- відповідність змісту навчального матеріалу рівню розвитку учнів, їхнім пізнавальним можливостям;

—стимулювання інтересу учнів до змісту (новизна знань, умінь, їхня різнобічна значущість, парадоксальність понять, фактів, популярність інформації, емоційність викладу, подання інформації через призму бачення викладача, науковця);

—інтегрування змісту навчального матеріалу з іншими темами, навчальними дисциплінами.

5. Застосування методів, прийомів, засобів, форм організації навчально-пізнавальної діяльності учнів і їхнє творче, цілеспрямоване поєднання, активізація думки учнів, стимулювання їх до критичного та творчого мислення, вияву власної позиції, поглядів, самостійного пошуку і дослідження.

6. Діяльність вчителя:

— ставлення до учнів, позитивна установка;

—стиль діяльності та поведінки вчителя, його комунікативні вміння, відкритість, щирість, знаходження контакту із учнями, виявлення педагогічного такту в організації взаємодії із учнями;

—забезпечення дисципліни задля порядку на навчальному занятті.

7. Діяльність учнів:

—ставлення учнів до процесу навчання, застосованих форм, методів організації навчально-пізнавальної діяльності, їхня мотивація;

— ставлення до особистості вчителя.

8. Організація міжособистісної взаємодії учнів та розвиток їхніх взаємин:

— створення психологічно комфортного середовища на навчальному занятті;

— застосування різноманітних форм співробітництва,

міжособистісної взаємодії учнів (дискусії, діалоги, групові форми, колективна робота тощо).

9. Отримання зворотного зв'язку:

— методи, прийоми організування зворотного зв'язку на кожному етапі навчального заняття;

— перевірка вчителем рівня розуміння, осмислення учнями навчального матеріалу, рівня сформованості їхніх знань та умінь;

— застосування зворотного зв'язку для усвідомлення особливостей діяльності, мислення учнів, мотивації їхнього навчання з метою вдосконалення організування навчальних занять;

— застосування зворотного зв'язку, оцінювання для усвідомлення учнями досягнутих успіхів, перспектив їхнього розвитку;

— об'єктивність оцінювання індивідуальних особливостей навчальної діяльності учнів;

— мотивація оцінок учнів без елементів критики особистості.

10. Загальні висновки (пропозиції і поради щодо підготування і проведення навчальних занять).

ПЛАН ПРОВЕДЕНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема заняття	Оцінка	Підпис вчителя

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

Структура звіту з **навчально-ознайомчої практики у закладах освіти** повинна містити:

Вступ, у якому потрібно окреслити мету, завдання практики, дати коротку характеристику викладацької роботи у ЗОШ, методи та педагогічні навички роботи, які використовувалися під час проходження практики.

Основна частина, у якій слід розглянути такі питання:

- > методичне забезпечення дисципліни;
- > організацію занять;
- > заходи, які забезпечують успішне засвоєння учнями знань;
- > характеристику класу, у якій проводились заняття;
- > провідні мотиви навчальної діяльності студентів;
- > виконання програми практики;
- > методика виконання окремих видів робіт відповідно програми;
- > зауваження, пропозиції щодо проходження практики;
- > тощо.

Висновки повинні містити оцінку результатів практики, рівень виконання індивідуального та інших завдань практики, вміння та навички, які було отримано під час проходження **навчально-ознайомчої практики у закладах освіти**.

Список використаних джерел має містити 10-20 інформаційних джерел, що використовувалися студентом в процесі пошуку потрібної інформації щодо:

- > теоретичних, методичних і методологічних основ педагогічного процесу;
- > підготовки до проведення занять з дисципліни;
- > законодавчі та нормативні джерела педагогічної діяльності.

На кожне з джерел, вказаних у списку літератури, обов'язково повинно бути посилання у тексті звіту.

Додатки звіту з **навчально-ознайомчої практики у закладах освіти** мають містити інформаційні матеріали, що становлять базу аналітичних досліджень. У додатках вміщують матеріал, який є необхідним для повноти звіту, але включення його до основної частини може змінити впорядковане й логічне уявлення про проведену роботу; матеріал, що не може бути розміщений в основній частині через великий обсяг або способи відтворення. Крім того, у додатки доцільно включати допоміжний матеріал, потрібний для повноти сприйняття звіту.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Завдання практики.....	4
Зміст практики	8
Оформлення результатів проведення практики	11
Критерії оцінювання практики	12
Додаток 1. Розклад занять	15
Додаток 2. Розклад дзвінків	16
Додаток 3. Розклад уроків вчителя фізики	17
Додаток 5. Індивідуальний план роботи.....	19
Додаток 6. План роботи класного керівника.....	20
Додаток 8. Схема аналізу навчального заняття	22
Додаток 13. Вимоги до звіту.....	33

